

# Gry językowe – ćwiczenia

## 1. Cele lekcji

### a) Wiadomości

Uczeń:

- zna intencje nadawcy i odbiorcy w akcie komunikacji,
- rozumie pojęcie związku frazeologicznego,
- wyjaśnia pojęcie gier językowych,
- wie, jakie są różnice między językiem potocznym a językiem poetyckim,
- wie, jak ważne jest używanie różnego rodzaju zdań w akcie komunikacji.

### b) Umiejętności

Uczeń potrafi:

- wyjaśnić definicje tekstu głównego oraz tekstu pobocznego,
- odczytać intencje nadawcy i odbiorcy,
- wskazać w tekście intencje ukryte,
- zbudować samodzielnie krótką wypowiedź z użyciem związków frazeologicznych,
- zadać prawidłowe pytanie o rodzaj zdania podrzędnego,
- posługiwać się językiem w sposób bogaty i różnorodny.

## 2. Metoda i forma pracy

Heureza, elementy wykładu, ćwiczenia praktyczne, praca indywidualna i zbiorowa

## 3. Środki dydaktyczne

Głowiński M., Kostkiewiczowa T., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., *Słownik terminów literackich*, Ossolineum, Wrocław 2000.

## 4. Przebieg lekcji

### a) Faza przygotowawcza

1. Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem lekcji i uświadamia im cele zajęć. Wyjaśnia pojęcie gier językowych.  
Gry językowe – „zabawa z językiem”, która ma na celu urozmaicenie naszego słownictwa.
2. Uczniowie zapisują temat lekcji.

## b) Faza realizacyjna

1. Wspólnie z nauczycielem uczniowie uzupełniają ćwiczenia oraz tworzą własne, niebanalne wypowiedzi. Jeden komunikat próbują wyrazić na różne, pomysłowe sposoby. Uczniowie sami wymyślają dany komunikat i modyfikują go za pomocą różnorodnego słownictwa.
2. Uczniowie odczytują intencje zawarte w komunikatach.
3. Głośne czytanie tekstu, wyodrębnienie nadawcy oraz odbiorcy. Zwrócenie uwagi na sytuację, cel wypowiedzi i intencję.
4. Uczniowie podają różnice i podobieństwa występujące między codzienną komunikacją a językiem poetyckim.

Codzienna komunikacja: proste słowa, krótkie zdania, skróty myślowe, uproszczony język.

Tekst poetycki: strof, rymy, przerzutnie, metafory, środki stylistyczne.

5. Nauczyciel prosi uczniów, by wyjaśnili, po co – ich zdaniem – powstają teksty z ukrytą intencją.
6. Uczniowie określają ukrytą intencję tekstu Jana Kochanowskiego „Raki”?  
Odpowiadają na pytanie: Dlaczego poeta nie wyraził wprost swojej myśli?
7. Uczniowie wyjaśniają własnymi słowami pojęcie związku frazeologicznego.  
Nauczyciel podaje definicję, którą uczniowie zapisują w zeszytach.
8. Uczniowie wypisują na tablicy związki frazeologiczne podyktowane przez nauczyciela, próbują wyjaśnić ich znaczenie za pomocą języka potocznego.  
Zastanawiają się, w jakiej sytuacji można użyć podanych związków frazeologicznych.  
„Ubrał się jak stróż w Boże Ciało”  
„Jaki pan taki kram”  
„Prędeż mi tu kaktus wyrośnie”  
„Góra urodziła mysz”  
„Pasuje jak kwiatek do kozucha”  
„Wyglądają jak Flip i Flap”  
„Jak Kuba Bogu tak Bóg Kubie”
9. Uczniowie określają cechy niebanalnej wypowiedzi (co to jest wypowiedź niebanalna?).
10. Uczniowie poznają definicje tekstu głównego i pobocznego. Nauczyciel zadaje pytania:  
Co to jest tekst główny?  
Co to jest tekst poboczny?  
Jaka jest ich struktura?

## c) Faza podsumowująca

1. Uczniowie odszyfrowują znacznie podanych przez nauczyciela związków frazeologicznych i układają z nimi zdania.

Kłamać jak z nut – kłamać w sposób swobodny, opanowany, kłamać sprytnie  
Ruszać się jak mucha w smole – ruszać się pomału, być flegmatykiem  
Siedzieć jak mysz pod miotłą – siedzieć cicho  
Harować jak wół – ciężko pracować  
Iść do celu po trupach – dążyć do celu w sposób bezwzględny  
Mieć węża w kieszeni – być skąpym  
Mieć duszę na ramieniu – bać się  
Przypaść komuś do serca – zostać przez kogoś zaakceptowanym, polubionym.

## **5. Bibliografia**

1. Głowiński M., Kostkiewiczowa T., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., *Słownik terminów literackich*, Ossolineum, Wrocław 2000.
2. Głowiński M., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., *Zarys teorii literatury*, PWN, Warszawa 1975.
3. Markowski A., *Kultura języka polskiego*, PWN, Warszawa 2005.
4. Źródło internetowe: [http://pl.wikipedia.org/wiki/Zwi%C4%85zek\\_frazeologiczny](http://pl.wikipedia.org/wiki/Zwi%C4%85zek_frazeologiczny)

## **6. Załączniki**

brak

## **7. Czas trwania lekcji**

45 minut

## **8. Uwagi do scenariusza**

brak